

SKÓGRÆKTARFÉLAG ÍSLANDS

Landssamband skógræktarfélaganna – Þórunnartúni 6 - 105 Reykjavík

☎ 551 8150 ✉ skog@skog.is 🌐 www.skog.is

Ályktun fulltrúafundar Skógræktarfélags Íslands

Hafnarfirði, 28. mars 2026

Efni: Umsögn um breytingartillögu meirihluta umhverfis- og samgöngunefndar við frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna einföldunar og samræmingar leyfisferla (157. löggjafarþing, mál 265, þskj. 949).

Fulltrúafundur Skógræktarfélags Íslands (SÍ), haldinn í Hafnarfirði þann 28. mars 2026, lýsir yfir þungum áhyggjum og mótmælir fyrirhugaðri breytingu meirihluta umhverfis- og samgöngunefndar á viðmiðum um tilkynningarskyldu skógræktar. Í nefndarálini er lagt til að mörk tilkynningarskyldu verði lækkuð úr 200 niður í 100 hektara sem er að mati fundarins skref aftur á bak í viðleitni til að efla skógrækt og landgæði á Íslandi.

Fulltrúafundurinn bendir á eftirfarandi röksemdir:

1. Flóknara stjórnkerfi og minni hvati

Meginmarkmið frumvarpsins er að „einfalda og samræma leyfisferla á sviði umhverfis- og orkumála“. Sú breyting að lækka viðmið tilkynningarskyldu vinnur beint gegn þessu markmiði. Reynsla þeirra sem starfa við skógrækt sýnir að aukið skrifræði og þyngra umsóknarferli dregur úr hvata landeigenda til að hefja skógrækt á jörðum sínum. Samkvæmt nýlegum upplýsingum um kostnað við umhverfismat í undanfara nýskógræktar, getur kostnaður við gerð matsskýrslu á einni jörð numið 20-30 milljónum króna. Skógræktendur, s.s. skógræktarfélög og skógarbændur, hafa ekki ráð á að leggja í slíkan kostnað. Með lækkun á viðmiðunarstærð fyrirhugaðs skógræktarsvæðis er því verið að kollvarpa fyrirkomulagi sem reynst hefur vel í áratugi. Með þessu er vegið að grundvelli greinarinnar og framtíðarskipulag skógræktar sett í uppnám.

2. Skipulagsleg og efnahagsleg neikvæð áhrif

Skógar njóta sín best sem samfelld landslagsheild. Viðmið um 100 hektara mörk hvetja til „frímerkjaskógræktar“ – smárra og sundurleittra svæða sem hafa verið gagnrýnd í áratugi í nafni „landslagsverndar“. Smærri skógarreitir draga auk þess úr skjóláhrifum, torvelda hagkvæma nýtingu afurða og minnka heildarávinning skógræktar fyrir landbúnað og samfélag, auk þess að leiða til skerðingar á stjórnarskrárvörðu atvinnufrelsi og eignarrétti. Í stað heildstæðrar landnýtingar leiðir þetta til brotakenndara landslags.

3. Líffræðileg fjölbreytni og mófuglastofnar

Því hefur verið haldið fram að takmarka þurfi stærð skógræktarsvæða vegna varðveislu búsvæða mófugla (vaðfugla) á Íslandi. Með „mófuglum“ er vísað til þeirra fuglategunda sem eiga heimkynni sín á opnu landi, svo sem í mómýrum, lyngmóum, heiðum og graslendi. Þetta eru fuglar - svo sem heiðlóa, spói, hrossagaukur eða þúfutittlingur - sem verpa á jörðinni og treysta á útsýni og opið rými til að bera kennsl á rándýr í tæka tíð. Rannsóknir sýna hins vegar að jaðaráhrif eru mest í smærri og sundurlausum skógarreitum. Með því að þrýsta á 100 hektara einingar aukast jaðaráhrifin margfalt miðað við stærri, samfelld skógi vaxin svæði. Þannig vinnur þessi tillaga gegn hagsmunum mófuglastofna með því að valda meiri röskun á stærra svæði en nauðsyn krefur. Smærri og dreifðari skógarreitir valda meiri truflun á stærra svæði fyrir þessa fugla en einn stór skógur.

4. Loftslagsmarkmið Íslands í húfi

Ísland hefur sett sér metnaðarfull markmið í loftslagsmálum þar sem binding kolefnis með skógrækt skipar lykilhlutverk. Losun gróðurhúsalofttegunda frá landnotkun, breyttri landnotkun og skógrækt (LULUCF) er stærsti einstaki flokkurinn í losunarbókhaldi Íslands og mjög hár í alþjóðlegum samanburði. Áætluð heildarlosun Íslands var á árinu 2024 um 11,0 milljónir tonna, þar af nam landnotkun um 6,3 milljónum tonna (u.þ.b. 57%). Í því samhengi stuðlar nýskógrækt eingöngu að því að aukinni bindingu; á árinu 2022 nam binding í skóglendi t.d. um 505 þúsund tonnum, sem dregst frá heildartölu LULUCF-geirans (6,3 milljónum tonna CO₂) um 8%. Allar hindranir sem settar eru í veg fyrir nýskógrækt draga úr getu þjóðarinnar til að mæta alþjóðlegum skuldbindingum okkar við að takast á við loftslagsvána. Það skýtur skökku við að herða reglur um skógrækt á sama tíma og kallað er eftir aukinni kolefnisbindingu.

5. Sérstaða Íslands og sjálfbærni

Lykillinn að sjálfbærni og viðaröryggi þjóðarinnar liggur í öflugri skógrækt. Ísland er enn eitt skóglausasta land Evrópu með aðeins um 0,6% skógarþekju, enda flytjum við inn 99% af okkar timbri og öðrum viðarafurðum. Stjórnvöld ættu að viðurkenna að timburöryggi verði til jafns við matvæla- og orkuöryggi í hagvörnum landsins og grípa til samræmdra aðgerða til að auka innlenda timburframleiðslu og að styrkja virðiskeðju í íslenskri skógrækt og timburiðnaði. Það er því óeðlilegt að horfa til laga og reglna í löndum þar sem aðstæður eru allt aðrar; jarðir mun minni að flatarmáli, land í betra ástandi, landið þéttbýlla (og þ.a.l. samkeppni um land til muna meiri) og skógarþekja margföld á við það sem hér gerist. Við Íslendingar eigum ekki að lögfesta íþyngjandi lög – að eigin frumkvæði - sem hamla vexti atvinnugreinar sem er enn í uppbyggingu og gæti átt eftir að skila komandi kynslóðum góðum ábata og velmegun.

Niðurstaða Fulltrúafundur Skógræktarfélags Íslands lýsir yfir miklum vonbrigðum með þessa ákvörðun meirihluta umhverfis- og samgöngunefndar. Fundurinn hvetur nefndina og Alþingi til að endurskoða þessa breytingu og tryggja að lagaumhverfið styðji við, en hamli ekki, framgangi skógræktar á Íslandi.

Ályktun þessi er send á fjölmiða, alþingismenn og sveitarfélög.